ਪਾਠ 10

ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ਼ ਦੋਸਤੀ

ਬਬਲੂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਬਬਲੂ ਦੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਦੋਸਤ ਬਣ। ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੂ।"

ਪਰ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਦੋਸਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ? ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੇਰਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਊ, ਉਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਝੂਟੇ ਵੀ ਦਊ। ਤੈਨੂੰ ਸਕੂਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਊ, ਬਜ਼ਾਰ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਊ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ਼ ਘੁੰਮੂ, ਖੇਡੂ।"

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਬਬਲੂ ਨੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਕੋਮਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, "ਭੈਣ! ਲੋਕ ਸਕੂਟਰ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ? ਮੈਥੋਂ ਤਾਂ ਸਾਈਕਲ ਹੀ

ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਡਿਗ ਪਊਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੱਟ ਲੱਗੂ।"

ਕੋਮਲ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ, "ਤੂੰ ਇਉਂ ਕਰ, ਪਹਿਲੋਂ ਕੈਂਚੀ ਸਿੱਖ ਲੈ, ਫੇਰ ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖੀਂ। ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ਼ ਨਾ ਡਿਗਣ ਦਾ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ । ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ।"

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕੱਠਾ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਬਲੂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ।"

"ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਏ," ਬਬਲੂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕੀਤੀ, "ਬਬਲੂ ਪਹਿਲੋਂ ਹਿਸਾਬ ਅਤੇ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਅੰਕ ਵੀ ਘੱਟ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।" ਫੇਰ ਬਬਲੂ ਨੇ ਲਗਨ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ਼ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਪਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ !" —— ਨਹੀਂ ਮਾਂ! ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਐ।" ਬਬਲੂ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ ।

ਉਸ ਵੇਲ਼ੇ ਬਬਲੂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੱਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਸ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੁਪਹਿਰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਸਰਕਸ ਵੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸਰਕਸ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਕਰਤਬ ਕੀਤੇ।

ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ, ਨਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਹਾਥੀ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਇਆ ਤਾਂ ਬਬਲੂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਇਕ ਤੋਤੇ ਨੇ ਗੋਲ਼ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਇਆ।

"ਇਹ ਹਾਥੀ ਤੇ ਤੋਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ?" ਬਬਲੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ਼, " ਬਬਲੂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ।

ਬਬਲੂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਕੁੜੀ ਇੱਕ ਪਹੀਏ ਵਾਲ਼ਾ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਸਰਕਸ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਮੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।

ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਸ ਦੇ ਕਰਤਬਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਬਬਲੂ ਚੁੱਪ ਸੀ।

ਇੱਕ ਤੋਤਾ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਹਾਥੀ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਇੱਕ ਪਹੀਏ ਵਾਲ਼ਾ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਬਬਲੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਗ਼ੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲ਼ਾ ਸਾਈਕਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ? ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਸੀ।

ਬਬਲੂ ਤੜਕਸਾਰ ਉੱਠਿਆ। ਉਹਨੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ਼ ਸਾਈਕਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਾਠੀ ਨੂੰ ਪਲ਼ੋਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, "ਸਾਈਕਲ ! ਸਾਈਕਲ !! ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ।"

ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨੇ ਗੁਆਂਢ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ।

ਦੋਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਬਬਲੂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ਼ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਡਿਗਿਆ ਵੀ ਪਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉੱਠ ਕੇ ਮੁੜ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ।

ਜਦੋਂ ਬਬਲੂ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਜਮਾਤੀ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਫੜ ਕੇ ਨਾਲ਼ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਬਲੂ ਦੇ ਡਿਗਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ।

ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਬਬਲੂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਵੇਲ਼ੇ ਬਬਲੂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੋਂ ਡਿਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

*****

ਪਾਠ-ਅਭਿਆਸ

1. ਦੱਸੋ :-

(ੳ) ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬਬਲੂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ?

(ਅ) ਬਬਲੂ ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ?

(ੲ) ਬਬਲੂ ਨੇ ਕਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ਼ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ?

2. ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :-

(ੳ) ਬਬਲੂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ _______ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

(ਅ) ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ _____ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ।

(ੲ) ਤੋਤੇ ਨੇ _______ ਵਿੱਚ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਇਆ ।

(ਸ) ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ _______ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ।

3. ਹੇਠ **ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਾਕ ਬਣਾਓ** :-

ਸਾਈਕਲ, ਡਰ, ਹਿੰਮਤ, ਲਗਨ, ਸਰਕਸ।

4. ਹੇਠ **ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ** :-

(ੳ) ਡਿਗ :

(ਅ) ਬਜ਼ਾਰ :

(ੲ) ਗੋਲ਼ ਚੱਕਰ :

(ਸ) ਗੱਲਾਂ :

(ਹ) ਤੁਰ ਪਏ :

5. ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲਾਭ ਦੱਸੇ।

*****